IL HABIB

Joħroġ cull nhar ta tlieta, barra mil gimgħa il Cbira u il gimgħa ta Labsi.—L'imsieħbin ta Malta u Għaŭdex jisŭielhom, bil Posta b'collox, tliet xelini fis-sena, li jistgħu jitħallsu xelin cull erba' xhur, bil kuddiem. Ta Barra, jisŭielhom xelin actar fis-sena u jaħtieġ iħallsu għall'inkas bis-sitt xhur fuk. Min ma javżax xahar kabel tagħlaklu is-sena, jirtabat għal oħra.—Ebda chitba li tasal f'idejn id-Direttur ma targa tirtadd l'ura.

Imżeŭŭak b'cull xorta ta daŭl, ta tagħlim, ta aħbarijet u ta mogħdija taż-żmien: imma dejjem nisrani u *ħabib tal-kalb.*

Proprietarju: il *Cumitai tal Għakda tal Appostulat tat-Talb,* li kankal u sejjer imexxi dan il kari tajjeb għall gid tal Maltin.

Direttur: is-Sur Ġużè Muscat-Azzopardi (strada santa Lucija, numru 89.)

Amministratur: is-Sur Anġ Galea (str. Brittanica, numru 53).

Stamperija: *G. Muscat* (strada sant'Orsla, numru 213).

IT-TIENI SENA. IT-TLIETA, IS-16 TA DICEMBRU, 1913. NRU. 95.

Inbiercu b'kalbna collha il ĦABIB, gażetta bil Malti, u nirriccmandaŭħ lir-Reverendi Cappillani, biex ixerrduħ kalb l'insara tal Parroċċi taħhom, għax nistenneŭ minnu gid cbir.

Mil Belt, fid-19 ta Jannar, 1912.

† P. ARCISKOF U ISKOF.

Cliem tad-deheb.

XII.

Hakkna il għacs?

Għajb li ricreazjoni bħalma hi din taċ-ċinematoġrafu, ricreazjoni tant sabiħa li tista' talletta u tagħmel ucoll il gid, tigi mcasbra b'di 'l maniera, u b'hecc iċċaħħad il min hu onest u li għandu il biża t'Alla, minn ricreazjoni sabiħa, iżda innocenti.

Illum il ġurnata, il moda saret għandha setgħa cbira bil bosta; hecc cbira, li bir-riħ taħha il bniedmin jieħdu il ŭesgħa igħaffġu taħt riġlejhom, iżebilħu chemm iridu u chif jogħġobhom, lill'istess setgħa tal Ligi t'Alla. Illum il ġurnata, bil passaport tal moda, li jicconsisti f'daŭn il ftit chelmiet ta cbira kaŭŭa: *Il moda hecc tati,* tista' tmur fejn trid, tgħaddi minn fejn trid, tokgħod fejn trid; f'chelma ŭaħda, tista' tagħmel li trid, basta tcun ticcmandaħ il moda. Għal-dakstant, tista' illum issejjaħ abjad dac li il-bieraħ cont tgħid li hu isŭed; tista' tagħmel Carnival fis-sena collha; tista' saħansitra ucoll tbiddel fi ġranet tal Carnival il ġranet tal Gimgħa il Cbira, tista' iżżomm l'isem ta Nisrani u tagħmilha ta demonju; tista' tersak cull jum għas-Sagramenti u f'li stess ŭakt taħdem biex thażżen lid-dinja collha; tista' tbiddel lit-Tempju tal veru Alla f'tempju tal idolatrija; tista' ucoll, jecc il moda ifet-tlilha tgħidlec, tagħmel il ballijet fil Cnejjes, imkar fil ŭakt tal għeżeż funzjonijet, u għal ballu issejjaħ ballerini chemm trid; jecc, imbagħad, xi ħadd jaħbat igħidlec xi ħaġa, int dlonc semmagħlu il chelmiet tal cbira kaŭŭa: *Il moda hecc tati;* u issocta il kud-diem, agħmel li trid. Mischin hu min biss jitniffes.

Biex taraŭ jecc dan hux tabilħakk, ma hemmx bżonn li nokogħdu insemmu il bosta u bosta abbużi, li minn ftit taż-żmien il haŭn daħlu isaltnu f'din l'imsejcna Malta, imma hu biż-żejjed li ŭieħed iħares lejn il moda infami u mokżieża tal lbies tan-nisa.

L'Iskof tagħna, b'Ittra Pastorali, li fis-27 ta Marzu 1911 chiteb u ferrak mal Cnejjes collha, biex iħabbar li ŭasal iż-żmien li jiftaħ il Precett tal Għid, deherlu, li dac chien il ŭakt li jitchellem mal Ulied tiegħu, jiftħilhom għajnejhom u iŭiddibhom, biex ma iħallux ruħhom jinkabdu minn dac it-trădiment fiċ-ċar, li id-demonju xrnexxielu jonsob lill Maltin, bil moda misħuta u diso-nesta tal lbies tan-nisa, Għalhecc, dan Mis-sierna, fi ftit cliem, u b'dic il ħleŭŭa u il prudenza, li huma ħaġa naturali fiħ, kâl bil piena li chien kiegħed iħoss f'kalbu, xħin jara chif xi uħud min-nisa Maltin kiegħdin igħaffġu taħt riġlejhom u iżebilħu is-satra u il modestja, billi igibu fukhom xorta tal lbies, li xejn ma għandu x'jaksam ma l'onestà, u lebsin b'di 'l maniera, għand-hom il ŭiċċ bla xejn mistħija, imorru f'lak-għat, jimxu fit-triekat u jidħlu saħansitra fil Cnisja, mux biss, imma ucoll, b'dic is-sura jersku għal dic il ħaġa l'actar għażiża u l'actar kaddisa, li hu it-Tkarbin imkaddes. Ma da 'l ftit cliem, sieħeb il chelmiet li bihom San Paŭl Missierna jirriccmanda il modestja, li hi tant xierka u meħtieġa għal cullħadd, actar u actar fuk in-nisa. Daŭna il chelmiet, li jiżnu ŭisk, kal l'Iskof; u deherlu li huma biż-żejjed, biex min hu Nisrani, u ngħidu ucoll min hu Malti, igħożżhom tajjeb u jobdi għalihom. Imma, bħalma ġà għidna, il moda illum il ġurnata saret għandha setgħa fuk is-setgħa tal Ligi t'Alla. Għalhecc, din id-darba, in-nisa Maltin, chif ucoll daŭc li daŭn in-nisa jiddependu minnhom, biex jobdu il moda, tafgħu taħt riġlejhom il Ligi t'Alla. Anzi, actar chiber il għadd tal irsiera ta di 'l moda infernali. Ħalli ngibu haŭn, chelma b'chelma, dac li kal Mons. Vigarju Gene-rali tal Iskof, fiċ-Circulari li fl'4 ta Lulju 1911, bagħat lill Cappillani collha sabiex tigi ippublicata fil Cnejjes u mgħarrfa lill Poplu:—"Għalchemm Mons. Iskof, fl'aħħar Ittra Pasturali fuk il Precett tal Għid, ŭiddeb, bħala Missier, biex in-nisa jinducraŭ tajjeb li ma jokogħdux jissacrificaŭ il mo-destja lill moda tal lbies, actar u actar mita imorru il Cnisja, specjalment mita icollhom jersku għall krar u għat-tkarbin; aħna kiegħdin naraŭ bl'acbar dispjacir ta kalbna illi in-nisa bakgħu igibu fukhom xorta ta moda fil lbies, li ma għandha x'taksam xejn u xejn, mux biss ma dic li hi onestà, imma ankas ma dic li hi satra u modestja; anzi din il moda, f'dan li staġun tas-sajf, kiegħda actar toctor u tin-xtered, bl'eħrex ħsara fil modestja. Vera vergonja hi din għal cullħadd, imma actar u actar għall'Insara!

Għalhecc intom, o Cappillani, biex ŭieħed ineħħi daŭn l'usanzi li igibu il bichi u il ħasra għad-deni li jagħmlu, kisu li tic-cundannaŭ publicament fil Cnejjes, mita tfissru l'Evangelju, mita tgħallmu il Cate-chiżmu, mita tagħmlu priedchi għal tal ap-posta; iccondannaŭhom lil daŭn il modi, li huma contra is-satra u il modestja; u ŭiddbu li, jecc in-nisa jissuctaŭ jersku għall krar u għat-Tkarbin b'għonkhom u b'dir-għajhom barra, u bil libsa dejka u mistrin-ġuta mal persuna taħhom, Mons. Iskof icun custrett, b'dispjacir ta kalbu, jiccmanda, biex la ikarruhom u l'ankas ikarbnuhom."

(*Jissocta*) S.A.S.

Naħal fuk il ŭard.

RELIGJON— Malli geŭ in-Normanni haŭn Malta, fis-sena 1090, il Cnisja tagħna reġ-għet ħadet ir-ruħ. Jingħad ucoll li il Conti Ruggieru ressak Kassis tŭajjeb, li chien jismu Gŭaltieri, kuddiem il Papa Urbanu Tnejn; u talbu jiccunsagraħ Iskof ta daŭn il Gżejjer. Imbagħd, fis-sena 1154, mita chien Papa Adrjanu Erbgħa u Re tagħna Gulielmu imsejjaħ *il Malo,* il għażla tal Iskof ta Malta bdiet issir bis-sensja tal Arci-Iskof ta Paliermu u bakgħet suggetta lejħ sas-sena 1831.—*Li Mħallef De Bonu,* STORIA DELLA LEGISLAZIONE, faċċati 333-334.

STORJA—Malta u Għaŭdex ŭakgħu taħt idejn il Grieghi, chif igħidu l'aħjar Chittieba, xi seba' mit sena kabel it-Tŭielid ta Cristu. Ħadd ma jaf seŭŭa chif il Grieghi ħadu daŭn il Gżejjer minn taħt idejn il Fenici: imma il Fenici, għad li chienu akŭa mil Grieghi għall cummerċ u għall baħar, ma chienux jinkalgħu dakshom fil gŭerra; u ac-tarx li il Grieghi geŭ haŭn bi ftehima mal paj-żani tagħna. Difatti, Bres, f'li Storja ta Malta, igħid li il Fenici u il Grieghi bakgħu haŭn flimchien: il Fenici max-xtut u il Grieghi fil kalba tal Gżira. U Chittieb mil cbar nett, Bochart, igħid saħansitra li, sa chemm Malta ħaduha għal-collox ir-Rumani, il Fenici u il Grieghi chienu isaltnu fukha flimchien, dakka jiccmandaŭ daŭn u dakka daŭc!

TRADIMEMT—Ħaġa curjuża! Ŭara li telku il Franciżi minn Malta, Ferdinandu Hompesch xandar bil mictub mal Germanja collha li il Commendatur Bosredon Ransijat chien *traditur* u li hu bħala Grammastru chien jiccalzraħ imħabba it-tixŭix li chien ixeŭŭex il Cavalieri l'oħra franciżi; u Bos-redon, mil banda l'oħra, ŭiegħbu fil ctieb imsejjaħ *Assedio e blocco di Malta* li it-*traditur* chien hu, għax, ŭara li ma ħalliex il Napuljun jidħol għall ilma, messu icun actar ragel u ma iciedix f'24 siegħa furtizza hecc kaŭŭija, li chemm-chemm ma setgħetx tiddefendi ruħha ŭeħidha, bla nies u bla canuni.

CBAR TAGĦNA — It-Tabib Giuseppi Barth miet Vienna, ta 73 sena, fis-7 t'april 1818; u chien ilu Professur fl'Università ta dic il belt minn snin cbar. Chien tà ruħu għall cura tal għajnejn u chien fejjak sa-ħansitra li stess Imperatur Giuseppi it-Tieni, li taħ it-titlu ta *Tabib Imperjali.* Chien ucoll imsemmi mal Germanja u mal Italja chif iduru għall għerf tiegħu f'li *scultura tal antichità;* u il famus Canova chien igħożżu fost l'aħjar ħbieb li chellu. Mita ma felaħx

aħdem iżjed fuk il catedra tal Università ta Vienna, l'Imperatur Leopoldu, li chellu għaliħ ucoll kima cbira, taħ pensjoni ħoxna, li dâm igaŭdiha bosta snin. Inħossu għokla f'kalbna li ta Malti hecc cbir u imsemmi fost l'akŭa Tobba tad-dinja, ma għandniex ħlief daŭn l'aħbarijet, għalavolja għad inkas ilu li miet mit sena. Jinsab midfun Vienna; u Malta, pajjiżu, m'haŭnx gebla li tfaccar ismu.

CLIEM IL GĦORRIEF—Gvern li jaka' f'idejn il Mażuni—chiteb Patri Anġlu Santi—jista' jagħlak il Cunventi u ichecci il Patrijet minn pajjiżhom, iżda ma jistax jekred minn kalb daŭn il ħrara għall'Ordni taħħom; u fejn imorru itturrufnati, biha biss jibnu Cunventi oħra.

ORTOGRAFIJA MALTIJA—Icteb *bina* minn *tibni* (*bina dar*); *bîna* minn *inħossu li għandna* (*bîna il ġuħ, bîna il għatx*); u *binha* minn *iben* (*it-tifel taħħa*).

PROVERBJU—Min iħares ŭisk lejn is-sħab, jicser il geŭża ta għonku!

ĊAJTA FL'AĦĦAR—Ŭieħed Ingliż minn daŭc li strambi (hemm ħafna), chif chien idur ma Napli, daħal għand Barbier u kallu:

Jecc tneħħili il leħja tajjeb, natic lira; imma, jecc taktgħali ŭiċċi, nispara għalic b'dan ir-*rivolver*! Aħna?—Aħna!, ŭiegbu il Barbier.

U neħħielu il leħja tajjeb nett f'chemm ilna ngħidu. L'Ingliż, collu mistgħageb, taħ il lira ta ragel: imma, hu u jatihielu, raġa kallu:— Xejn ma bżajt mir-*rivolver*?—Xejn! —Għala?—Għax f'idi il ŭaħda chelli rasec u fl'oħra il mus tal leħja!....

Ma dûarna.

—Illum, għada u pitgħada, fil *Villa Bolonja*, bejn *Sant'Anton* u ħ'Attard, seŭŭa-seŭ chif ninżlu mil ferrovija, tabka' sejjra il *Ŭirja tax-xogħol* li jaħdmu is-Sorijet frustieri imsejjħin *Missjunari Frangiscani ta Marija* u ix-xbejbiet maltin mgħàllma minnhom. Din il *Ŭirja* ilha miftuħa mil għaxra ta dan ix-xahar: imm' aħna ma stajniex inxandruha kabel, chif conna nixtieku, għax l'aħbar taħħa, għad li mibgħuta fil ħin, ma ŭaslitilniex, imħabba il festa iccmandata tal gimgħa l'oħra, ħlief nhar it-tlieta f'nofs in-nhar, ŭara li il *Ħabib* chien ħareġ. Nirriccmandaŭ lill karrejja tagħna li jakbżu kabża sa hemma, għax nafu sgur li ma jibdielhomx: jaraŭ ħŭejjeġ sbieħ: u bis-*sitt soldi* li jonfku biex jidħlu jagħmlu *carità cbira*. Is-Sorijet tal *Missjoni Frangiscana ta Marija*, li diġà għandhom erba' Novizzi maltin maħħom, huma ta min jakbeż għalihom seŭŭa għax jaħdmu tas-seŭ għall gid ta għajrhom u seŭŭa biex itaffilhom xi ftit li mrar cbir li skeŭhom l'egħdeŭŭa tal Cnisja Cattolica.

—Niżżu-ħajr lir-Reverendissimu Monsinjur Canôncu Lettur tal Matrici ta Għaŭdex, Dun Fons Ħili, tar-rigal li għamlilna bis-*Siegħat ta adorazzjoni lill Kalb imkaddsa u eŭcaristica ta Gesù*. La għedna ta min hu, m'hemmx bżonn inżidu li hu xogħol sabiħ: il ħaŭħ ma jagħmelx bajtar tax-xeŭc—igħid il Malti. Ngħidu biss li nistagħġbu, jecc mhux ucoll ngħiru, mita naraŭ li Sacerdot bħal dac, mgħobbi bl'akŭa xogħlijet tad-Djocesi—Professur, Segretarju tal Iskof, Canôncu tal Catidral, Rettur tas-Seminarju, Predicatur mill'actar imsejjħin—isib il ħin biex jicteb minn daŭn il cotba tad-devozzjoni għall ġid tal erŭieħ u għall faraġ ta daŭc li ma jafux ħlief bil Malti. Alla iseddku dejjem fit-triek tiegħu.

—Niżżu-ħajr ucoll lis-Sur Feliċ Buħaġar tal poeżija li bagħtilna (*Fit-Tnissil ta Marija*): daŭc is-*Saffici* huma mill'aħjar li krajna bil Malti. Jidher ċar li ix-xejra mogħtija mil Professur Dun Carm Psaila, bit-*Tbaħħir*, ma marretx mar-riħ. Is-Sur Buħaġar chiteb bosta poeżiji oħra li għoġbuna: imma b'din ferraħna għal-collox, għax ŭira lil min għandu bżonn icun jafu li il poeżija ma ticcunsistix fir-rimi.

—Nhar il ħadd u it-tnejn li gejjin, 21 u 22 ta dan ix-xahar, issir *Fiera cbira* fil Palazz Caraffa, Strada Forni, 94 (*Circlu tal Unjoni Cattolica*), collha chemm hi b'għajnuna ta li *Stitut tat-tfal ta San Ġacbu*. Icun hemm x'tara u x'tisma, x'tixtri u x'idduk—*Fiera* magħmula taħt il patrocinju tal Arci-Iskof u bis-saħħa ta ħafna Cbarat. Jista' jidħol cull-ħadd: u cull min għandu, jeŭ chellu, jeŭ chien hu stess, tifel *San Ġacbu*, imissu ma jonkosx. Min imur hemm jiddeverti tas-seŭ; u, f'li stess ħin, icun kiegħed jagħmel ôpra tajjba, ôpra mkaddsa, bi spiża li jiflaħha cull-ħadd.

—Fis-7 ta novembru, sitt gimgħat ilu, is-Sur *G. D. Gnni.* chitbilna ittra tŭila, fejn għemgħem bosta (u bir-ragjun collu) fuk dic il għarucaża li l'Avucati u il Procuraturi Legali il ġodda, għad li ilhom bil *Warrant* actar minn tliet xhur, għadhom ma jistgħux iservu kuddiem il Korti, għax m'hemmx President biex jatihom il Ġurament: imma aħna, billi ħsibna xi ħadd chien icun jista' igħid li ridna niġbdu in-nar lejn ix-xaŭŭata tagħna, għax tnejn minnhom huma ulied id-Direttur tal *Habib*, dic l'ittra ma gibnihiex u ma tniffisna xejn. Iżda il biċċa tŭalet ŭisk: u il Gvern, jecc ma bi ħsiebux jagħmel il President għal issa, għandu iddmir li jara chif jagħmel b'daŭc il ħafna Avucati u Procuraturi Legali, għax, bil *Warrant* fil bût, m'hux seŭŭa li jiġu mċaħħdin mil jedd li jaħdmu u jakelgħu il flus. Forsi, hemm fosthom Avucati li Alla jaf mita targa tigi f'idejhom caŭża cbira bħalma giethom issa! Forsi, hemm min ma jistax jistenna iżjed! Jecc għadna fil bgħid għall President, il Gvernatur għax ma jagħmelx *Agent?...* U x'jiġri jecc jinkala' *Appell bil għagla* (URGENTI), li, scond il Ligi, għandu isir imkar dac in-nhar stess tal eŭŭel sentenża?... Imma billi igħemgħem il *Ħabbàr* tagħna li aħna bla *Posta*, bla *Korti sħiħa* u bla *Cunsill!* Billi igħemgmu il gażetti collha ta Malta, bil Malti, bit-Taljan u bl'Ingliż! Il Gvern m'hux *costituzjonali* ħlief biċ-ċajt: u jagħmel fattiħ!

—Sabiħ ŭisk l articlu li bagħtilna is-Sur Procuratur Legali Dŭardu Asciak-Mifsud fuk il *Frangiscani*: articlu ta *polemica* kaŭŭija u sâfja minn cull għaŭġ, chif nixtieku naraŭ fil gażetti bil Malti: imma dic l'ittra tal Papa Piju Għaxra lill Cardinal Vives y Tuto (Alla jatih il Genna), migjuba bit-Taljan minn fuk s'isfel, ma tgħoddx għal bosta mil karrejja tagħna, chif ucoll ma igħoddx għalihom dac il Latin collu, bla tifsir tiegħu; u jaħtieġ, kabel ma ngibuhom, li nakalbuhom bil Malti, jeŭ naktgħuhom barra u natu fi ftit cliem is-sustanza taħħom: din tal aħħar lilna togħġobna iżjed: imma il għażla nħalluha lill ħabib tagħna.

—F' li stabbiliment *Apap e Muscat*, haŭn il Belt, Strada Stretta, numru 48, jinbieħ *inbid naturali* ta Malta, jigifieri *tal għeneb pur*, isŭed u abjad. Aħna nistgħu nirriccmandaŭħ bil cunxenza collha tagħna. Ngħidu biss li il Gvern jisserva biħ għall Kuddies li isir fil Cappelli ta li Stituti tal Carità.

Tagħlim tal fejda

(*mit-Taljan tat-Tabib Ġann Feliċ Inglott*)

Nafuha aħna, ħaġa minn aŭl-id-dinja, l'ommijet dejjem ħabbeŭ l'uliedhom u fittxeŭ dejjem il gid tagħhom! Ŭaħda minn daŭn l'ommijet tŭajjba bagħtet tistaksi lill magħruf Tabib Inglott jecc hux tajjeb li binha imur għat-tchissir tal ginnastca (tħarriġ f'tchissir u taħbit tal gisem, xierak u bil kies), li huŭa ŭisk irriccmandat fir-regulamenti tal Liceŭ tagħna. Haŭn staksiet ucoll jecc il ginnastca hix ta fejda jeŭ ta ħsara għassaħħa ta binha. U chellha din ir-risposta:

«Jecc ma tcunx iż-żejjed, li tgħajjiħ u tħeddel il kaŭŭa tal muscoli tiegħu; jecc ma tchiddux u icun jiflaħ għaliha, jaħtigilna

---

GAETANO GAUCI TRAMBLETT LL.D.

L'AĦĦAR ASSALT (2)

TAL

Forti San Michiel

(*traduzjoni ta Ġanni Sapiano-Lanzon*)

I.

Fra Vitale, chien Patri Dumnican imżejjen b'saħħa tal għageb u ŭieħed mil cumpanija ta Sansun: imma dan ma chienx ŭaħdu li mar fuk is-sŭar biex imidd idejħ: Patrijet u Kassisin chien hemm actar li kabdu l'armi u uħud minnhom ureŭ ħila ŭisk cbira, li bagħtu mijet ta Toroc id-dinja l'oħra. Fost daŭn chien hemm ieħor li ftit chien jintgħaraf fit-takbidiet: u dan chien Patri Carmlitan, certu Patri Ambroġ: chien ragel tŭil, magħlub u fuk tiegħu, li mita chien icollu jitkabad sider ma sider jibda jakbeż bil ferħ. Dan x'ħin sama' dac id-dakk ta trombi u ta tnabar, u il kanpiena tat-torri kiegħda iddokk bis-sħiħ, ŭakt li chien ikaddes fl'artal maġġur tal cnisja tiegħu, naża' malajr il pianeta, il curdun, li stola, il camiżu, l'amittu u cull ma chellu fuku, tefaħhom fuk xulxin u mar jiġri fis-sacristija isejjaħ il Fra Fulgenzju. Imma Fra Fulgenzju, barra milli chien ftit trux, chien mar fil ccina biex igħalli geŭŭa caldarun tar-ram, li chien iservi għall lissija tal Patrijet, żejt, żift u katran, u ma nafx x'iżjed, biex bihom, chif chien igħid hu, icun jista' igħammed it-Toroc!

Fra Fulgenzju chien raħli u ħmar tal prima, li f'għoxrin sena li chien ilu fil Cunvent ma chienx tgħallem igħid il Latanija; u mita chien igħidha fil Cnisja kalb in-nies, chien igħid ħafna ħmerijet. Chien nervus ŭisk, u chien iħobb jiġġieled ħafna, li il Patrijet chienu jibżgħu minnu bħal bard: imma chien isir mans daks ħaruf mita chienu igibulu xi flixcun inbid tajjeb, li ma ngħidux chemm chien iħobbu.

Dŭar it-tliet xhur tal assedju chellu, mingħajr ma ried, jokgħod imċaħħad minnu, għax mux l'inbid biss nakas, imma l'ilma ucoll li chien jintgħata bil kies.

Issa billi Patri Ambroġ sejjaħ lil Patri Fulgenzju, u dana ma ŭiegbux, bida idokk il kanpiena tas sacristija chemm jiflaħ: flaħħarnett Patri Fulgenzju iffaċċa b'xgħaru imħabbel, b'għajnejħ imberrka, u b'alabarda ħoxna u trumbun fuk spaltu.

Fejn ix-xiaten mort?, ja miġnun!... Ili actar minn qŭarta insejjaħlec u indokk il kanpiena... Isa mur fiċ-cella tiegħi gibli l'armatura—ma tismax x'għajjât—u ix-xabla sannejtieli?

—Takta daks mus tal leħja, Provincjal.

—Tajjeb: gibli collox haŭn.—Isma, aħjar iggibli il curazza li tani il Gran Mastru u l'elmu tal visiera ŭiesgħa:—fhimt?

Fra Fulgenzju chien ġà ŭasal mita Patri Ambroġ kal daŭn l'aħħar chelmiet: għalhecc ma damx ŭisk ma giè bl'elmu f'rasu, bl'armatura u bix-xabla fuk spaltu.

Imbgħad, kagħad ma dŭaru biex jakfillu tajjeb l'armatura u mita spiċċa staksieħ xi ftit imħaŭŭad:—U it-tarca fejn hi, Patri Ambroġ?

—Ma għandix bżonnha: chif ŭissiena id-

ngħiduħ, b'ŭiċċna minn kuddiem, u ngħiduħ ucoll bla tlaklik ta xejn, fl'isem tax-xienza, li il ginnastca tinħtieġ u ta fejda cbira għassaħħa tat-tfal. Haŭn ma nokogħdux nigbduha fit-tûl ŭisk chif titlob is-sengħa, għaliex nibża li mbgħad ma tantx incun nista' infiehem ruħi seŭŭa magħcom, li bosta minncom ma tantx jafu fuk il fisjologija tal bniedem (tagħlim fuk chif jaħdmu seŭŭa u f'ŭakthom il ħuejjeġ u il bcejjeċ collha li igħakkdu il bniedem); u ftit jeŭ xejn ma jafu bit-tibdil l'isir fil gisem bl'ichel li nieħdu u li dana biħ igħix, joctor u jitŭettak; għaldakstant infiehem ruħi biss mill'aħjar li nista' fuk fuk, bi cliem ċar u bi ħuejjeġ li nistgħu naraŭhom b'għajnejna.

«It-Tabib Brey, ŭara ħafna osservazzjonijet li huŭa għamel, tà ir-rapport tiegħu imŭakkaf fuk ġrajja u ħabtiet ta scôla militari.

«Haŭn igħid li, f'sitt xhur, li sculari, li chienu ŭisk bil cotra ta dic li scola, iżidu, bejn ŭieħed u ieħor il kaŭŭa tal muscoli tagħhom minn 16 sa 17 fil mija; isaħħu il pulmuni il ŭieħed fis-sitta iżjed minn dac li għandhom icollhom; iżidu ucoll fl'użin tagħhom minn sitta sa sebgħa fil mija; u itemm il cliem tiegħu billi igħid: «Daŭc il boloħ genituri, li bi ħsara cbira huma ta għadd cbir, li ma jafux jaraŭ il gid u'l fejda tal ginnastca, minn f'lôc ma jimxu fuk il cliem u il klajja tal boloħ, aħjar jaraŭ seŭŭa x'jati dan it-tħarriġ, u ichissru l'uliedhom sa minn ċcunithom fil ginnastca, u jaħsbuha tajjeb, għax aħjar bil bosta iħallu l' uliedhom jitħarrġu x'ħin il forzi tagħhom icunu għadhom torja u telgħin, milli iżommuhom magħlukin taħt djulhom kal erba' ħitan! B'hecc jitilgħu iżjed f'saħħithom, fuk ruħhom, ħfef, mibrumin u bieżlin; icunu dejjem ferħana u daħcanin, li, mita biss tħares lejhom, ineħħulec għomma minn kalbec, u il chelma toħroġloc ŭieħidha: «Alla iħarishom mil għajn!!! »

Gius. Micallef-Goggi, P.P.(*)

(*) Is-Sur Micallef-Goggi, mitlub minn'na, sejjer jibka' jittraduci bil Malti għall *Habib* dan it-*Tagħlim tal fejda* u sabiħ ŭisk fiħ in-nifsu, li it-Tabib Inglott, Xienzjat u Chittieb mill'aħjar li għandna, joħroġ sicŭit fil *Gazzetta di Malta*. Nittamaŭ li, bejn il ħeġġa cbira tal Aŭtur, il Cavalier Inglott, u bejn it-Traduttur tajjeb li għażilna, is-Sur Micallef-Goggi, il Karrejja tagħna icunu jafuhulna. Aħna sguri li huma icollhom ŭisk biex jifthu għajnejhom u fuk ħuejjeġ ta ħtieġa cbira. Illum bdejna bil ginnastica: imma dan it-tagħlim icun jitchellem fuk l'ichel, fuk ix-xorb, fuk it-tipjip, fuk il lbies u fuk cull bżonn tal ħajja. Id-Direzzjoni.

Minn gimgħa għal oħra.

6 ta Dicembru. Daħal fil port bastiment tal għerra danis, il *Valkyrien*.

8 ta Dicembru. Il *Gazzetta tal Gvern* tgħarrafna li sa'l aħħar ta Ottubru li għadda il Caxxa daħħlet £s 234, 258,, 14,, 7 u nefket £s 230, 648,, 7,, 9; faddlet mela £s 3, 980,, 6,, 10. F'Ottubru tas-sena ta kabel daħħlet iżjed £s 6, 214,, 15,, 2, imma bakgħet l'ura £s 2,000,, 0,, 0. Il Gvern daħħalha seŭŭa f'rasu tal *Economija*, chif idher biċ-ċar minn daŭn il *bilanci*, imma l'*Economija* ma għandhiex tisfa ta ħsara għall cummerċ. Jecc jaħtieġ li jiftaħ ftit idejh għall *valiġġja*, ifittex jagħmlu; għax nchella ixxerred it-tkik u jiġbor in-nuħħala.

— Il barra mil port il ċbir nkalbet dgħajsa b'żeuġ sajjeda. Raŭha minn Marsamxett u mil Barracca t'isfel. Minnufiħ telket lanċa mid-Dŭana u oħra minn Marsamxett, li refgħet ŭieħed mis-sajjeda, u rmoncat id-dgħajsa il geŭŭa; l'ieħor refgħetu lanċa tal Armirall, li chienet għaddejja minn hemm, imma chien għaxi u ŭara ftit miet.

9 ta Dicembru — Mgħal vapur *Lintern Abbey* giebu il cadavru tal Armirall Hallet, li chien miet Londra, biex jidfnuħ *ta Braxia*.

11 ta Dicembru—Il vapur *Ariete*, li chien telak għal haŭn minn Durazzo, ntaka ma baħar kaŭŭi, u mietulu erbgħin barri milli chellu fuku.

Il Habbàr.

Chitbulna:—

I.

Valletta, 12 ta Dicembru, 1913.

Għażiż Sur Muscat-Azzopardi,

Billi biċċa mil Gurnali kiegħdin iħanbku fuk il Canada u igħidu li hi agħar mil Brażil, jiġifieri li ma tgħoddx għall Maltin biex hemm jistgħu jakalgħu x'jieclu, irrid ngħid żeuġ chelmiet u bihom ngħarraf lil daŭc collha li bi ħsiebhom isiefru u intenni dac li għidt fil ctieb li stampajt fuk l'Emigrazjoni, li jinbieħ *sold u nofs*, għand Muscat ta taħt il *Monti* (Strada Mercanti, il Belt).

Fil faċċata 11 għidt: « l'aħjar żmien biex temigra għall Canada hu Marzu, biex tasal għall' eŭŭel ta April, meta il bard icun spiċċa, is-silġ inħall, ix-xogħol bida minn ġdid, ir-raba jinħadem, il bini u is-snajja jitkanklu u in-nies tax-xogħol icunu imfittxa bil ŭisk actar milli jistgħu jinsabu, u għalhecc il paghi jogħleŭ u il pajjis kisu jirxoxta. » Għalhecc ħadd ma għandu għax imur il Canada fix-xitŭa, mita ix-xogħol jonkos għal cullħadd u in-nies jinżammu b'nofs paga.

Irrid ngħid ucoll illi ħadd minn daŭc li ġeŭ l'ura minn hemm ftit granet ilu, ma resak lejja biex ifehemni għala ma bakax hemm b'nofs paga ma 'ul ix-xitŭa, u chien isib ruħu hemm f' April li ġej.

Jena krajt bosta ittri mictubin mil Canada minn Maltin li marru hemm : biċċa minnhom (bħal dic it-tŭila tŭila li dehret fil *Malta*) jitcheilmu ħażin mil Canada u igħidu li kiegħdin imutu bil ġuħ, u oħrajn igħidu li kiegħdin jaħdmu u jinsabu cuntenti. Fost daŭn, insemmi l'ittra ta ŭieħed Micallef mil Ħamrun; fiha igħid li hu telak mal mit ruħ li nchitbu f' Toronto biex imorru il *British Columbia*, b'cuntratt ta żeuġ gordi culljum. Dana baka' hemm jaħdem ma sebgħa oħra fil Ferrovija: kiegħdin jonfku għall' ichel żeuġ xelini culljum u jorkdu ġeŭŭa il vaguni ta li stess Ferrovija. Mela, għaliex l' oħrajn li chienu maħħom ma bakgħux ucoll, imma ġeŭ l'ura? Jakaŭ ma għoġobhomx ix-xogħol, jeŭ ħasseŭ il bard ?

Nitolboc tiscużani jecc taŭŭalt iż-żejjed u ħobbni dejjem.

L. Manchè.

II.

Fit-3 ta Dicembru, 1913. (*)

Għażiż Sur Gużè,

Għadni chemm nakra fil *Habib*, dac li ctibt int taħt l'isem ta *Politica*: tant għoġobni li kankalni biex nictiblec.

Int b'dac li ctibt tajt lill chittieba tal *Habib* il vera xemx, li cull ŭieħed minnhom jista' jieħu raġġ u biħ idaŭŭal li mħuħ tal karrejja tiegħu (ngħid għal daŭc li ma jafux ħlief bil Malti bħali).

Chemm nixtiek li leħni jista' jokgħod ma tiegħec biex jen ucoll cont nitlobhom biex b'dan jixgħelulna il kalbna, u b'hecc ibattluha minn ħafna kari fierah.

Jifta cru daŭc li Alla taħom id-dehen li Hu tahulhom biex ŭara li jinkdeŭ biħ għalihom igħallmu lil min hu inkas minnhom.

Jecc hi ħaġa tajjba li jictbu b'ilsna oħra biex juru lill barranin x'in huma id-drittijet tagħna chemm hi ħaġa seŭŭa li igħallmuhom lil ħuthom li ma jafuhomx għax imsiechen ma jafux ħlief bil Malti?

(*) Din l'ittra chienet stampata u lesta biex toħroġ il gimgħa l'oħra: imma, fl'aħħar ħin, chellna nħalluha barra mħabba in-nukkas tal ŭisa.

Id-Direzzjoni.

---

dakk tat-trombi, din id-darba sejjrin nitkabdu sider ma sider—jidhirlec li collox kiegħed tajjeb fuki?

— Iva, jeŭ għallinkas hecc jidher.

Mela, saħħa, maħbub Fra Fulgenzju: jecc ma taranix iżjed, selli għall sħabi u għall ħbiebi, u iftacar fija fit-talb tiegħec. Fra Fulgenzju bida tant igħannku u minn għajnejħ kabiżlu id-dmuħ.

Patri Ambroġ ħareġ mil bieb il maġġur u baka' sejjer lejn il Forti San Michiel, bil ħsieb li għandu imut hemm; imma ma mietx, baka' biss ferut chif il kuddiem nirraccontalcom.

Fra Fulgenzju kagħad jistenna biex jagħlak tajjeb b'li staneg tal ħadid it-tliet bŭieb tal Cnisja u dac tal Cunvent, u mbgħad tala' fuk il campnar u ħa miegħu il għaxar trumbuni iccargati b'li msiemer, bil ħadid micsur u x'naf jen;—u ħa ucoll xi mit borma mimlija bi ħuejjeġ li joktlu; mbagħad xiref fit-tieka tat-taraġ li tati għat-triek, jistenna il xi ħadd igħaddi biex jatiħ dakka t'id chemm italla' hemm fuk dac il caldarun taż-żejt u tal katran li chellu fil ccina jagħli. Imma ma ra il ħadd li jista' jakdiħ, għax daŭc li chienu għaddejjin minn hemm, collha chienu sejjrin jiġru lejn il Forti, bl'azzarini fuk spallithom, bil lanez u bl'alabardi; u ħadd minnhom, l'ankas għal gid tad-dinja collu, ma ried jekaf biex igħinu. Fl'aħħarnett, lemaħ il certu Damjan, ħabib tiegħu tal kalb, żagħżuħ ta xi għoxrin sena, li chien gej jiġri.

— O Damjan!, f'gieħ li mħabba li tħobb il Cicca, ejja tini dakka t'id ħalli intalla fuk il campnar caldarun lest għal daŭc il clieb ta ulied Maŭmettu.

— Maħbub tiegħi Fra Fulgenzju, issa ma nistax: sejjer niġri chemm għandi saħħa il Forti ta Sant'Anġlu nsejjaħ lin-nies, u Alla jaf jecc nasalx fil ŭakt. Il Misilmin kiegħdin jitkabdu bħal bhejjem; u ma fadalx ħlief tavlun ŭieħed li jifred il tagħna mit-Toroc: imma inti x'int tagħmel hemm? għax ma tigix miegħi inti ucoll, għandec saħħa ta bgħal, biex tgħin il Maltin, li kiegħdin ibatu mux ftit biex ma iħallux jidħlu il daŭc ix-xjaten?....

Il Provincjal tagħna Patri Ambroġ ŭissieni ħafna li nokgħod haŭn ngħasses il Cnisja u il Cunvent: imma jena ... ħakk chemm hemm canuni!.... jena haŭn ma nokgħodx.... lè; ma nokgħodx! U jecc daŭc ix-xjaten ma iridux iħalluna qŭieti, jena naf x'għandi nagħmel.

Imma Damjan mingħajr ma tà ŭiden għall cliemu, chien ġà tbiegħed ħafna.

Ma chienetx għaddiet iżjed minn qŭarta, xħin Fra Fulgenzju mit-tieka iż-żgħira tal campnar lemaħ ħergin mil castell Sant' Anġlu bid-dakk tat-trombi u tat-tnabar ħafna suldati għassiesa ta bil-lejl, Taljani u Maltin, b'Damjan maħħom, li chien miexi kuddiem; malli ŭaslu ħdejn il Cunvent, Fra Fulgenzju bida igħajjat: O Damjan! o Damjan! ejja biex tgħini, jecc ma tricx tarani maktul mit-Toroc bħal annimal.

— Imma xi trid, Fra Fulgenzju?....xi trid?—u xħin kallu hecc daħal geŭŭa mil bieb tal campnar.

(*Jissocia.*)

Ma jafux daŭc li biex poplu icun sħiħ irid icun magħkud bħal gisem? Li dan biex jimxi m'hux biż-żejjed li icollu ir-ras ħajja, imma il frieghi l'oħra collha.

U min huma ir-ras ħlief intom li tagħarfu? U min huma il frieghi? Aħna li ma nagħarfux dac li jaħtieġ nagħarfu bħala Maltin.

....

Sur Ġużè, dan jen għedtulec biex niżżilec ħajr għall ħrara li għandec għalina, biex tgħallem lilna li ma nafux ħlief bil Malti.

Inselli għalic.

Is-serv tiegħec

N. Camilleri.

MA CHIENX JOHLOMHA!

Għad ma għaddietx gimgħa, f'raħal ma dŭar li bliet, ŭieħed rasu merfugħa u collha daŭl, iltaka' ma ħabib, li chien bida iŭarrbu ħelu-ħelu.

X'hemm, Calanġ, kallu, chif tlaktni! Jakaŭ għamiltlec xi ħaġa?

C. Ma għamiltli xejn, Lucif; iżda inti taf li jena fid-dlam ċappa; minnec, imbagħad, xi sena il-haŭn, gej daŭl hecc kaŭŭi li tagħleb ix-xemx, mhux biss imma ucoll il kamar: għalhecc bżajt li tgħammixli għajnejja u tmarradhomli. Mal għajnejn, int m'intix l'ura, minnufiħ ibati il moħħ.

L. Tas-seŭ, Calanġ: moħħoc ilu katiħ marid; għaliex tibla', ħadd dakshec, cull ma isaŭrulec daŭc taċ-circa. Tarax?, biex ngħidlec ŭaħda minn tiegħi, minn haŭn għaddinja l'oħra ma hemmx fejn tokgħod tibgħat id-dnub u tħallas il bkija li tistħokkloc, bħalma iridu huma u ireddnu dejjem.

C. Milli nara, int tiċħad il purgatorju; m'hix ħaġa ġdida; iżda cun af li il purgatorju ma hux kalgħa tal Kassisin, imma nafuħ mil chitba u il Chelma Mkaddsa t'Alla, u il Cnisja, ŭerrieta tal ŭaħda u l'oħra, biex tgħożżhom u tindocrahom tajjeb, ma tagħmel xejn ħlief iġġagħalna nemmnu dac li igħallem Alla. Iżda int, li neħħejt din it-tarġa tal ħniena t'Alla għas-sema, ara tistax b'chelmtejn oħra tneħħi l'infern, għax il genna tneħħietlec ilha ħafna.

L. Saħħa, Calanġ.

C. U il kaŭŭa, Lucif, ... nifhem li fhimtni seŭŭa. X.

Fit-Teatrin tal Unjoni Cattolica.

L'Irsir American.

Billi issa id-dħul fl'imsemmi Teatrin bida isir bl'inviti, magħmulin mill'istess Cumpanija *La Concordja*, nhar il Ħadd 7 ta novembru, chien hemm folla cbira biex tara is-sabiħ Dramm l'*Irsir American*, migjub bil malti mis-Sur G. Cumbo b'ħafna għakal. Din id-darba irġajna rajna lis-Sur G. Mercieca, li chien ilu ftit ma jidher, u rajnieħ fil parti diffiċli ta *Habibrach*, il buffun tal familja D'Anverny, parti li għamel chif imiss. Ħadmu tajjeb ucoll *Giuliano*, is-Sur C. Cremona; *Maria*, is-Sur O. Cumbo; *Leopoldo*, is-Sur L. Xicluna; *Baschale*, is-Sur E. Camilleri; u *Pierott*, is-Sur Argento. Ictar minn darba saru applaŭsi, specjalment ŭara id-dŭett tal aħħar att, bejn *Pierott* u *Maria*, li sar tajjeb ŭisk, forsi għaliex l'unica parti li hemm fejn tħoss fid-Dramm collu.

Chien sabiħ ħafna ucoll il vestjarju tal persunaġġi collha, għalchemm xi uħud irsiera siŭed. Ħalliet, flaħħarnett, impressjoni cbira f'cullħadd l'aħħar xena tal fucilazjoni ta *Pierott*, ŭara il cambjament ta xena bejn *Maria* u *Leopoldo* taħħa, għalchemm bosta stakseŭ x'sar minn *Maria* mita raŭ il *Leopoldo* żeŭgħa imut ma *Pierott* chif ŭasal biex isalvaħ u hi bakgħet ŭieħeda tistenna irrisposta. Verax.

Ma dûar id-dinja.

Irlanda—Il biża ll semmejna il gimgħa li ħarget li il ħŭejjeġ kiegħdin jitħammġu dejjem iżjed fl'Irlanda mħabba il Home Rule u li għad hemm jixxerred id-demm, urieħ li stess Gvern Ingliż, għaliex ir-Re ħareġ proclama li biħ ipprojbixxa li fl'Irlanda jindaħħlu armi u muzjonijet u articuli oħra tal gŭerra, barra mita jippruvaŭ li għandhom iservu għall logħob. Id-dŭana ta Belfast ġà kabdet 89 caxxa munizjonijet u 9 oħra b'azzarini. F'Dublin ucoll il Pulizija kabdet ħafna munizjonijet u revolvers. Sir E. Curson b'Nottingham għadda b'ridiċlu il proclama tar-Re u kal li għandu tâma li il Poplu Ingliż ma jokgħodx jispara fuk Poplu bla armi. Il Gvern minn l'Inghilterra bagħat rinforzi cbar ta Pulizija fil portijet tal Irlanda.

Messina— Il Captan tal vapur franciż "Lolus" il gimgħa li għaddiet meta ŭasal Marsilja irrapporta li meta chien kiegħed igħaddi l'istrett ta Messina ħass scossa kaŭŭija u il vapur giè mcaxcar minn meŭġ cbir. Għal ftit mumenti chien donnu sejjer jigi mibluħ u il passiggieri ma beżgħux bil ftit. F'dakka ŭaħda mbagħad collox iccalma. Ma chienx ħaġ'oħra ħlief terremot taħt il baħar.

Ruma—Il gimgħa li ħarget, miet f'Ruma il Cardinal Oreglia di Santo Stefano, ŭara marda kasira. Il Papa mhux biss bagħatlu lil Monsinjur Bressan, Segretarju tiegħu, sabiex jicconfortaħ bil barca specjali tiegħu, imma sabiex juriħ il cbira kima li chellu tiegħu bagħatlu ittra aŭtografa. Chellu 85 sena, għaliex tŭieled f'Mandovì fid-9 ta Lulju 1828: ilu 40 sena Cardinal u chien l'actar anzian fost sħabu u l'unicu li chien baka' mgħażul minn Piju IX. Chien ucoll Carmerlengu tal Cnisja mkaddsa; jigifieri dac li ŭara il meŭt tal Papa jidħol fil cmand, sachemm il Cardinali jinġabru fil Conclavi.

— F'Santa Maria Maġġjuri sar tridu solenni għall għalka tal festi taċ-Centinarju tal libertà li l'Imperatur Costantinu ta' lill Cnisja: cull jum chien hemm pelligrinaġġi cbar ta Istituti tal bniet, u cull jum ippontifica Cardinal: fl'aħħar jum il Papa, bi Brevi specjali, ippermetta li il pontifical isir fl'artal tat-tribuna li fuku jista' biss ikaddes il Papa. Ŭara nofsinhar cull jum ippredica xi Iskof u tà il barca Cardinal. Pellegrinaġġi mil bliet tal Italja u ta pajjiżi oħra bakgħu jaslu f'Ruma anchi ŭara il festa tal Concezioni u il Papa għalihom taŭŭal iżżmien tal Ġubleŭ.

Il Flotta Ingliża—Il flotta ingliża taħt il cmand tal Armirall Colville, li ftit ilu chienet fil port tagħna, marret Napli. Il colonja ingliża ta hemm intgħakdet f'cumitat, u għamlu lakgħa cbira lill Armiralli, fiżżjali u il flotta collha. L'Ambaxxatur Ingliż f'Berma, hu ucoll niżel Napli u mar fil lakgħa li saret fl'Hotel Excelsior. Il Gvern taljan għamel li sata' ucoll għaliex, barra mil pranzijet, raħħas għall fizzjali u il baħrin ingliżi it-tariffa tal ferrovija, u fetħilhom il museijet collha. Il cumitat ucoll chira collu chemm hu il Politeama għal serata ta gala, u l'Armirall Colville ippermetta li il baned tal fregati collha flimchien idokku programm fil Piazza Plebiscito. Minn Napli il flotta telket għall Toulon (Franza), fejn ŭaslet issibt li għadda, biex minn hemm fis-16 taxxahar titlak għall Barcellona (Spanja). F'Toulon il festi chienu ucoll cbar: chien hemm pranzu cbir fil Palazz tal Prefettura tal Marina u ŭarajħ ballu fit-Teatru, mgħoti mil Municipju; battalja tal fjuri, logħob, serata ta gala fit-teatru, barra minn rappresentazjonijet populari għall baħrin f'teatri oħra.

Suffragisti—Is-Sinjura Punkhurst, li chienu arrestaŭha chif ŭaslet minn l'America, ŭara tliet tijem raġgħu telkuha, għaliex chif id-darba l'oħra ċaħdet l'ichel, din id-darba ma riedetx tieħu ankas katra ilma. Mijet ta Suffragisti ŭaslu minn Plymouth f'Eyter, fejn chienet arrestata, sabiex iħabbtu in-nies tal Calzri: ftehmu li lejl u nhar cull għaxar minuti ŭaħda minnhom chellha iċcenpel il kanpiena tad-dar tal Gvernatur (o Cap tal Ħabs) u tal Cappillan, sachemm xi ħadd jiftaħ u hi tigi arrestata minn xi Pulizjott; u hecc il familji taħħom ma rakdu katt minuta, sachemm is-Sinjura Pankhurst giet mitluka.

Fi Scozja is-Suffragisti, sabiex jivvendicaŭ ruħhom mill' arrest tas-Sinjura Pankhurst taŭ in-nar lil dar fil campanja, li chienet battala: minnha ma baka' xejn ħliet il ħitan ta barra—il ħsara titla £4000. Fejn id-dar maħruka, insabu ħafna libretti tas-Suffragisti u tabella fukha mictub: «Hecc aħna nivvendicaŭ rŭieħna mill'arrest tas-Sinjura Pankhurst;» u intant il Pulizija ma chixfet il ħadd.

L. M. C. G.

TŬISSIJA.

Fl'aħħar mument, billi nakasna il ŭisa, chellna nħallu għal darb'oħra il bkija tal articlu ta *Dun Manŭel*: nitolbuħ jiscużana.

---

†

......*Fac eum, Domine, de morte transire ad vitam*......

Nhar San Nicola bil magħmul, miet, is-Siggieŭi,

DUN GIUSEPP ŻAMMIT,

li chellu disgħin sena, magħluka fix-xahar ta settembru. Chien Sacerdot tŭajjeb, li għadda ħajtu bejn il Cnisja u id-dar; u f'għamilu katt ma fittex li jogħġob ħlief lil'Alla. Chien jigi ħu il Professur Nicol Żammit, ŭieħed mil għeref irgiel li chellha Malta chemm ilha ŭiekfa; u iz-ziju min-naħa tal omm tas-Sur Giuseppi Cefai-Żammit, għażiż ħabib tagħna.

Itolbu għall mistrieħ ta ruħu, billi tgħidu mal Cnisja Mkaddsa: *Mulejja, mil meŭt għaddiħ għall ħajja.*

Itolbu xejn inkas għar-ruħ għażiża ta

PATRI CARM FORMOSA KEKR,

li, żagħżuħ ta 26 sena, ma għeluk it-tliet snin tas-Sacerdozju tiegħu, miet haŭn il Belt, fid-9 ta dan ix-xahar, mibchi mir-Reverendi Minuri Cunventŭali ta San Fransisc, li, bi tjubitu u bil ħeġġa ta għamilu, chien il għaxka taħħom. Alla jati lilu id-daŭl ta dejjem u lil niesu is-sabar li taf tnissel il Fidi Cattolica.

Mil Lucerna tal Ħajja.— 85. Cull par għal paru: għal hecc l'ŭmli jissieħeb mat-tfal, mal fokra, mal baxxi u ma daŭc li tirrofta id-dinja.

MOGHDIJA TAŻ-ŻMIEN.

XARADA.

Żibeġ l'*eŭŭel*, drapp it-*tieni*;
jakbdec *collu*, tintemm cmieni.

Titta.

L'aħħar *Accrexxittiv falz* chien:

Torri—Torrun.

Giebuħ: mil Belt, ir-Rev. Dun G. G., is-Sinjura Caterina Borġ u is-Sinjuri C. Grixti u Michelin Ellul. Ħadd actar.